

jezikovne skupnosti

v videmski pokrajini

BENEČIJA - Glasbeno ustvarjanje in izobraževanje Beneških Slovencev

Od gole folklore do umetniške vrednosti

Dovolj je, da se za kratek čas zaustavimo v vaseh, kjer živijo Slovenci videmske pokrajine, in takoj nam bo jasno, da je zanje glasba pomembno socializacijsko sredstvo, ki jih medsebojno povezuje. Kar najbolj izstopa in spodbuja tujčeve rado-vednost, so najverjetneje raznolike diatonične harmonike, ki so nujno prisotne na katerenkoli družabnem srečanju. Nanje naletimo tudi na čisto slučajnih druženjih, ki pa so vedno zelo pristica in živahna, kar je tudi tipično za ljudsko kulturo. Harmonika, razen v Reziji, kjer to vlogo igrata cítira in bùnkula, je glasbilo, ki skoraj vedno spremi petje in plese slovenskega izročila. Čeprav se je kot glasbilo uveljavila razmeroma pozno,

se je harmonika verjetno prav zaradi svoje prožnosti in tona znala prilagoditi tradiciji večglasnega ljudskega petja, ki je sicer veliko bolj zakorenjeno v zgodovini in neprimerno pestrejše po kvantiteti in kvaliteti. Skozi stoletja kmečkih dejavnosti je petje vselej spremljalo vsakdanje dogodek, včasih pa je bilo celo sestavni del vsakdana. Poleg koldarskih in nabožnih pesmi, ki so večinoma vezane na liturgične potrebe, so pogoste tudi pesmi, ki se pojajo ob porokah ali pa ki opevajo vino, poklice itd., ter klasične in na sploh prevladujoče ljubezenske pesmi. Ob teh pa ne moremo prezreti niti pesmic in izštevank za otroke, balad, božičnih pesmi itd. Tako kot smo že

bežno omenili, se pesmi običajno izvajajo polifonsko, dvoglasno ali troglasno, včasih celo štiriglasno, kot je tipično za slovensko ljudsko petje.

Čeprav so časi izrazite kmečke kulture že mimo, je ljudsko petje med Slovenci na Videmskem klub vsemu preživelno; nekateri vidiki so se v ljudskem spominu izgubili (čeprav so se na srečo ohranili v etnografskih glasbenih zbirkah, med katerimi je najpomembnejša zbirka Pavleta Merkuja), drugi pa so se celo okrepili, tako da lahko mirne duše rečemo, da je izročilo proti vsem pričakovanjem še zelo živahno. Tako kot je tudi živa ljubezen do petja, o čemer pričajo številni zbori v Benečiji in dejstvo, da se mnogi mladi navdušeno

odločajo za glasbeno udejstvovanje v podružnicah Glasbene matice. V tem pogledu bi lahko dejali, da je prišlo po potresu iz leta 1976 do velikega kulturnega preobrata, ki je spodbudil ponudbo bogate koncertne dejavnosti in nastanek glasbenih skupin visoke umetniške vrednosti. Dovolj je, da pomislimo na Harmonikaški orkester, ki je do lanskega šolskega leta deloval pod okriljem Glasbene matice v Špetru (od letos s svojim delovanjem nadaljuje ločeno) in se je uveljavil tudi v mednarodnem merilu, o čemer pričajo na primer njegovi uspešni nastopi na mednarodnem tekmovanju v Castelfidardu.

Istočasno so se razvili tudi žanri lahke glasbe. Od sedemdesetih let prejšnjega stoletja dalje se bolj ali manj redno prireja Senjam beneške piesmi (po daljšem premoru so ga spet priredili pred dvema letoma, jeseni pa bo spet na sporednu), v sklopu katerega je bilo predstavljenih na stotine novih pesmi slovenskih avtorjev iz videmske pokrajine, od katerih so nekatere že postale del ljudske zakladnice, tako da so jo opremile z novimi iztočnicami in novim zagonom. To je lahko dober dokaz, da je glasba med Slovenci v videmski pokrajini še daleč od tega, da bi bila samo nekaj folklornega.

Nedelja

*Din dan don, din dan don,
zvoni se čujejo,
od vasi do vasi tičaci piejejo.*

*Obedan ne diela, preca bo maša,
judje se zbierajo, preca bo maša.*

*Se čuje te stare na cesti guorit,
se čuje otroke veselo vekat.*

*Otroci veseli po pot se lovjo,
kier nieso šli v šuolo, po pot se lovjo.*

*Gor je na cerku, glih gor na bul,
v nedeljo zvoni: din don dan, din don dan.*

Marco Cernetig

Zgodovina špertske
Glasbene matice

2

Najljubši inštrumenti klavir,
kitara in harmonika

3

Letos jeseni spet Senjam
beneške piesmi

4

Skupina BK-Evolution
kmalu z novo zgoščenko

4

